

10 czerwca 2025

Europejskie Dni Archeologii

13 — 15 czerwca 2025

13 CZERWCA, PIĄTEK
MUZEUM ZAMKOWE
W SANDOMIERZU

WYKŁAD

Kultura złocka w ujęciu
multidyscyplinarnych
badań

WSTĘP WOLNY

Europejskie Dni Archeologii 2025 w Zamku Królewskim w Sandomierzu

Muzeum Zamkowe w Sandomierzu włączyło się w obchody tegorocznej edycji Europejskich Dni Archeologii. Głównym założeniem tej inicjatywy jest przybliżenie szerokiej publiczności bogactwa dziedzictwa archeologicznego. W najbliższy piątek, 13 czerwca, Muzeum Zamkowe zaprasza na warsztaty archeologiczne, wykład i prezentację ostatnio pozyskanych obiektów archeologicznych!

Muzeum Zamkowe mające swoją siedzibę właśnie w Sandomierzu - mieście, nazywanym „archeologicznym El Dorado”, nie mogło nie znaleźć się na mapie wydarzeń, które w tym roku odbywają się w całej Europie w trzecim tygodniu czerwca.

Dlatego też już **13 czerwca 2025 r.** w Zamku Królewskim w Sandomierzu w ramach **EDA 2025** odbędą się trzy wydarzenia: warsztaty archeologiczne, wykład, a także prezentacja najnowszych obiektów archeologicznych. W najbliższy piątek **13 czerwca** w dwóch turach o **godz. 10.00** oraz o **godz. 12.00** odbędą się **warsztaty archeologiczne** adresowane do grup wycieczkowych. Podczas zajęć uczestnicy dowiedzą się, kim jest archeolog, czym różni

się od paleontologa, jak wygląda jego praca w terenie, a także na czym polega codzienna praca archeologa w muzeum. To jednak nie wszystko – większość uczestników „zamieni się” w archeologów, biorąc udział we własnych, miniaturowych wykopaliskach. Na warsztaty obowiązują zapisy telefoniczne: 536 950 529 oraz 534 265 678, lub mailowe: edukacja@zamek-sandomierz.pl.

Ponadto w tym samym dniu **13 czerwca (piątek) o godz. 17.00 odbędzie się wykład pt. „Kultura złocka w ujęciu multidyscyplinarnych badań”**, który zostanie wygłoszony przez dra Wojciecha Rajpolda, adiunkta w Dziale Archeologicznym Muzeum Zamkowego w Sandomierzu oraz autora i realizatora grantu związanego z badaniami nad kulturą złocką. Należy podkreślić, że w kwietniu 2024 r. Muzeum Zamkowe w Sandomierzu rozpoczęło projekt badawczy poświęcony kulturze złockiej, realizowany dzięki wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W ramach programu „Ochrona Zabytków Archeologicznych” Muzeum Zamkowe otrzymało grant nr 01175/24/FPK/NID w wysokości 120 500 zł. Celem projektu jest opracowanie i wydanie książki popularyzującej tę kulturę, która istniała na Wyżynie Sandomierskiej w pierwszej połowie III tysiąclecia p.n.e. Powstała na styku trzech tradycji kulturowych: kultury amfor kulistych, ceramiki sznurowej oraz kultury badeńskiej. Jej niewielki zasięg i synkretyczny charakter czynią ją kluczową dla zrozumienia przemian kulturowych u schyłku neolitu. Warto zaznaczyć, że w prowadzonych badaniach zaangażowanych jest 16 naukowców z 7 ośrodków badawczych:

- Dr Agata Hałuszko (UMCS) analizowała szczątki kostne 23 osobników z siedmiu stanowisk, określając ich wiek, płeć oraz schorzenia.
- Prof. Zdzisław Bełka (UAM) przeprowadził analizy izotopów strontu na 14 próbkach zębowych, ustalając miejsca urodzenia badanych.
- Dr hab. inż. prof. PŚ Natalia Piotrowska (Politechnika Śląska) zajęła się analizami izotopów węgla i azotu oraz datowaniem radiowęglowym, co pozwoliło określić dietę i chronologię kultury.
- Badania DNA prowadził Piotr Golubiński (CeNT UW) we współpracy z Barbarą Bujalską, Martyną Molak, Danijelą Popović i Mateuszem Bacą – wykazano, że ludność złocka miała przodków zarówno wśród paleolitycznych łowców-zbieraczy, jak i anatolijskich rolników.
- Dr Piotr Mączyński (IA UMCS) analizował narzędzia krzemienne.
- Dr hab. inż. Joanna Trąbska (IA UR) badała skład i technologię ceramiki.
- Dr Joanna Adamik-Proksa (Muzeum Okręgowe w Rzeszowie) przygotowała dokumentację rysunkową naczyń.
- Dr Wojciech Rajpold, kierownik projektu, opracował analizę stylistyczno-

chronologiczną i historię dotychczasowych badań.

Dotychczas przebadano 23 szkielety, pobrano 11 próbek do datowania radiowęglowego, 14 próbek izotopów strontu oraz wykonano 10 szlifów ceramicznych. Przeanalizowano również 31 narzędzi krzemiennych, 7 przedmiotów kościanych, 9 ozdób bursztynowych i ponad 70 naczyń z 21 stanowisk.

Następnie w tym samym dniu **13 czerwca (piątek)** po wykładzie, o **godz. 18.00, odbędzie się prezentacja najnowszych obiektów archeologicznych**, podczas której pokazane zostaną najnowsze i najciekawsze archeologiczne nabytki, pozyskane w ciągu ostatniego roku do zbiorów Muzeum Zamkowego. Należy podkreślić, że najstarsze eksponaty to wykonane z krzemienia święciechowskiego i jurajskiego siekierki czworosieczne oraz zestaw wiórków i odłupków związanych z kulturą pucharów lejkowatych. Będzie można zobaczyć także naczynia z grobu na cmentarzysku w Złotej (Kopiec Kwaczała), należące do wyjątkowej dla ziemi sandomierskiej kultury złockiej, datowanej na późny neolit. Z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza zaprezentowane zostaną dwa groty scytyjskich strzał odkryte w okolicy Zawichostu i Wyszmontowa. Okres wpływów rzymskich reprezentować będzie zestaw srebrnych denarów, kilkanaście brązowych fibul (zapinek do szat), szklany paciorek, sprzączka do pasa oraz militaria z Zawichostu, a także dwa miecze, groty włóczni i fragmenty umb z grobów w Glince. Średniowiecze zilustruje m.in. zestaw monet z Opatowa. Mamy nadzieję, że prezentowane zabytki przybliżą historię ziemi sandomierskiej, a przede wszystkim pozwolą zapoznać się z efektami pracy Działu Archeologicznego Muzeum Zamkowego w Sandomierzu.

Udział we wszystkich wydarzeniach odbywających się w ramach EDA 2025 jest bezpłatny.

Europejskie Dni Archeologii 2025 zostały objęte patronatem honorowym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ponadto patronem Europejskich Dni Archeologii jest Alain Berset, Sekretarz Generalny Rady Europy.

Patronami medialnymi Europejskich Dni Archeologii oraz ogólnopolskiej inauguracji tego wydarzenia są TVP Info, TVP 3 Poznań, Polskie Radio oraz magazyn Archeologia Żywa.

Serdecznie zapraszamy do Muzeum Zamkowego w Sandomierzu na obchody Europejskich Dni Archeologii!

Galeria zdjęć

